

ТЕХНОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОЇ ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬКОВИХ ФАХІВЦІВ З ВИЩОЮ ОСВІТОЮ

В статті досліджується проблема технології особистісно орієнтованої підготовки фахівців у вищих військових навчальних закладах. Обґрунтовуються актуальність досліджуваної проблеми, її сутність і основні принципи. Запропоновано інтегративну інноваційну модель особистісно орієнтованої підготовки військових фахівців в межах нормативного військово-освітнього процесу та особистісно орієнтованої навчально-пізнавальної діяльності курсантів (слухачів) з такими складовими: проєктивно-планувальна, організаційно-процесуальна, контроль-но-моніторингова, коригувальна.

Ключові слова: технологія, підготовка військових фахівців, модель, проєктування, організація, мотивація, контроль, самоконтроль, коригування.

Постановка проблеми. Гуманістичний підхід до освіти передбачає подолання однієї з основних вад вищої школи – її знеособлення. Основою реалізації такого підходу стають, набуваючи все більшого значення, освітні технології особистісно орієнтованої спрямованості. Організація освітнього процесу на таких засадах сприяє формуванню та розвитку особистості військового фахівця, спроможного виявляти ініціативу, творчо виконувати поставлені завдання, приймати відповідальні рішення, самостійно, критично мислити, продукувати ідеї, захищати власну точку зору, переконання, систематично й неперервно поповнювати знання шляхом наполегливої самоосвіти.

Актуальність, значущість і доцільність дослідження особистісно орієнтованої підготовки військових фахівців у вищих військових навчальних закладах (далі – ВВНЗ) зумовлена такими факторами: 1) необхідністю запровадження в освітньому процесі інноваційних особистісно орієнтованих технологій, притаманних провідним цивільним навчальним закладам світового освітнього простору, військовим навчальним закладам країн – членів НАТО; 2) вимогами забезпечення високої якості професійної, лідерської підготовки, суб'єктності фахівців, засвоєння ними нових підходів щодо самоуправління процесом неперервного розвитку, самоактуалізації; 3) вичерпаністю можливостей багатьох традиційних форм і методів організації самоосвіти, самостійної навчально-пізнавальної діяльності курсантів (слухачів); 4) необхідністю пошуку й запровадження нових підходів щодо оцінки рівня їх особистісного розвитку та роботи над його підвищенням; 5) потребою врахування позитивного досвіду військових навчальних закладів провідних зарубіжних країн щодо структури, змісту навчання, організації практичної підготовки, інформаційного, матеріально-технічного та фінансового забезпечення.

Аналіз досліджень і публікацій. Технологізація освітнього процесу дослідниками пов'язується із реформуванням світової та європейської школи на шляху інноваційних перетворень у 50-70 рр. ХХ ст. Саме в цьому сенсі термін педагогічна технологія та його варіанти (технологія навчання, освітні технології) почали використовуватися в педагогічній літературі й дістали багато формулювань залежно від того, як саме автори уявляють структуру та складові освітньо-технологічного процесу.

В цей же час у різних країнах почали функціонувати установи з розробки педагогічних технологій [1]. Наприклад, в американському “Словнику освіти” поняття “технологія навчання” трактується як галузь застосування системи наукових принципів до програмування процесу навчання і використання їх у освітній практиці з орієнтацією на детальні та такі, що допускають оцінку цілей навчання [цит. за 9]. Технологія навчання при цьому пов'язувалась із застосуванням технічних та програмованих засобів.

Теорія та практика здійснення технологічних підходів до освіти відображена в наукових працях В.В. Гузеєва, В.П. Беспалька, І.М. Богданової, Н.В. Борисової, О.В. Долженка та В.Л. Шатуновського, М.В. Кларіна, О.М. Пехоти, П.І. Підкасистого, Г.К. Селевка, С.О. Сисоєвої, І.О. Смолюка, Н.Ф. Тализіної, Д.В. Чернилевського та О.К. Філатова, Ф. Янушкевича, І.С. Якиманської. У військовій педагогіці цю проблему досліджували А.О. Вітченко, Е.М. Коротков, М.І. Нещадим, В.І. Осьодло, В.В. Ягупов. Водночас, зазначена проблема розглядається, здебільшого, у рамках інституціональної, нормативно-детермінованої системи підготовки фахівців і не знайшла широкого висвітлення в особистісно орієнтованій освіті.

Метою статті є обґрунтування технологічних аспектів особистісно орієнтованої підготовки військових фахівців з вищою освітою.

Виклад основного матеріалу. Історична генеза еволюції поняття “технологія” показує його виникнення у зв'язку з технічним прогресом. І.М. Богданова дає визначення “технології”, як способу реалізації людьми конкретного складного процесу шляхом розділення його на систему послідовних взаємопов'язаних процедур і операцій, які виконуються більш-менш однозначно і мають за мету досягнення високої ефективності [1, с. 8-9]. З часом цей термін став вживатися в інших сферах людської діяльності та набув широкого філософського трактування. Зокрема, під такими підходами стали розуміти теорію і практику побудови навчального процесу у відповідності з визначеними цілями та задачами (Н.Ф. Тализіна, Т.А. Ільїна, В.П. Беспалько). Еволюція поняття педагогічної технології у вищій школі та його трансформація від терміну “технології в освіті” через “технологічні засоби навчання”, “технології освіти” до “педагогічної технології” здійснена І.А. Смолюком [6, с. 155-170].

У науково-педагогічній літературі термін “педагогічна технологія” вживається дуже широко. В інтегрованому виді він позначає: а) напрям

дидактики; б) технологічно розроблену навчальну систему; в) систему методів, прийомів викладача; в) методику та окремі методи навчання.

Н.Ф. Тализіна зазначає: "... будь якому випадку необхідна система знань щодо навчального процесу, зображена на технологічному рівні. Закони, яким підпорядковується цей процес, вивчаються цілим комплексом наук ... Однак, в цих законах викладач не знайде опису принципів, методів, вказівок щодо шляхів і засобів їх застосування. Між цими науками і практикою повинна бути особлива наука, котра виводить ці принципи, розробляє методи, визначає послідовність їх застосування і т. ін. Без неї не може бути науково обгрунтованого навчального процесу (технології як реального процесу навчання)" [7, с. 94].

В.П. Беспалько технологію визначає як сукупність дій, операцій, прийомів та їх послідовність, як мистецтво володіння процесом: "Будь-яка діяльність може бути або технологією, або мистецтвом. Мистецтво ґрунтується на інтуїції, а технологія – на науці. З мистецтва все починається, а технологією закінчується, щоб потім усе почалося спочатку" [2, с. 5]. Будь-яке планування, а в педагогічній діяльності обійтися без нього не можна, є початком технології. "Оскільки опис будь-якого навчально-виховного процесу являє собою опис певної педагогічної системи, то природно, що педагогічна технологія – продовжує свою думку автор – це проект визначеної педагогічної системи, який реалізується на практиці" [2, с. 6].

О.В. Долженко та В.Л. Шатуновський технологію навчання визначають як стратегічну концепцію формування фахівця як з точки зору професійної діяльності, так і в аспекті відповідних засобів спілкування. В процесі проектування технології навчання, вважають автори, реалізується система навчальної діяльності. Само по собі проектування пов'язане не з однією задачею, дисципліною або курсом, а з цілісним процесом підготовки спеціаліста [3, с. 77]. Таке розуміння технології навчання дозволяє виділити у ньому проектування моделі професійної діяльності фахівця, а також технічний, інформаційний та діяльнісний аспекти. Разом з тим, такою трактовкою не передбачається розробка технології вивчення окремих дисциплін, що характеризує обмеженість її застосування.

За визначенням фахівців ЮНЕСКО, "технологія навчання – це в загальному розумінні системний метод створення, застосування і визначення всього процесу викладання і засвоєння знань з урахуванням технічних і людських ресурсів та їх взаємодія, що має на меті головною задачею оптимізацію форм освіти" [цит. за 9, с. 14].

М.В. Кларін на основі дослідження закордонних систем освіти дає системне, узагальнене трактування педагогічної технології як системної сукупності та порядку функціонування всіх особистісних, інструментальних і методологічних засобів, які використовуються для досягнення педагогічних цілей... Предметом технології навчання, вважає дослідник, є конструювання систем навчання [4].

Поширені в педагогічній літературі також процесуальні погляди на технологію навчання. Технологія навчання, за такої інтерпретації, часто ототожнюється з використанням методів, прийомів, технічних засобів навчання і визначається як "технологія – техніка навчання".

П.І. Підкасистий, А.М. Фрідман, П.І. Гарунов технологію навчання визначають як "... передбачену модель системи дій викладача та студентів, яку необхідно здійснити в ході оптимально організованого навчально-виховного процесу з метою одержання високого рівня професіоналізму" [8, с. 10]. Таке досить загальне визначення педагогічної технології ставить, мабуть, більше запитань ніж містить на них відповідей. Адже і сама розробка моделі системи дій, і оптимізація процесу підготовки фахівців потребують, як алгоритмів, так і відповідних технологій реалізації.

Наведене термінологічне розмаїття, що має місце в наукових джерелах з педагогічних і навчальних технологій, свідчить, що поняття освітня технологія, педагогічна технологія, технологія навчання вживаються настільки широко, настільки ж і невизначено.

На нашу думку, методологія дослідження та проектування педагогічної технології має базуватися на таких принципах:

- опори на наукову концепцію підготовки майбутніх військових фахівців; цілепокладання щодо навчання, розвитку особистості курсанта (слухача), діагностики якості їх підготовки;

- системності (логічність, цілісність, взаємозв'язок усіх складових); ступеневості (реалізація на різних ієрархічних рівнях підготовки курсанта (слухача): ВВНЗ, факультет, кафедра, навчальний підрозділ);

- інформативності, всебічного інформаційного забезпечення, що створює оптимальні умови для розвитку та саморозвитку особистості військового фахівця;

- ефективності (досягнення показників якості підготовки курсантів (слухачів), визначених кваліфікаційними вимогами та освітньо-професійними програмами);

- діагностичності, можливості здійснення контрольної-діагностичних, та коригувальних процедур;

- технологічності, відтворення в конкретному педагогічному середовищі для досягнення конкретних педагогічних цілей.

Аналіз психолого-педагогічної літератури та викладеного вище дозволяє визначитись із наступним трактуванням поняття "технологія навчання". Технологія навчання – це системне, цілісне конструювання (проектування) процесу підготовки майбутніх військових фахівців на основі визначених кваліфікаційних вимог, послідовності дидактичних цілей та організована науково-педагогічним складом, керівництвом ВВНЗ розгорнута в часі процедура навчання (втілення проекту в життя), за якою викладацьким складом і тими, хто навчається, реалізується весь комплекс взаємозв'язків між цілями, змістом, формами, методами, засобами навчання, системою

контролю, оцінки та коригування діяльності науково-педагогічного складу, курсантів (слухачів) та освітнього процесу в цілому.

Під технологією особистісно орієнтованого навчання будемо розуміти системне, цілісне конструювання (проектування) процесу розвитку особистості, як замкнутого циклу оволодіння нормативною діяльністю і трансформації власного досвіду на основі відповідної послідовності дидактичних цілей та науково організований, розгорнутий в часі спільний процес реалізації проекту науково-педагогічним складом та тими, хто навчається, на засадах пріоритету особистості, як суб'єкту пізнання та навчання, всебічного організаційно-методичного та матеріального забезпечення, контролю та коригування дій.

Дослідження та обґрунтування технології особистісно орієнтованого підготовки курсантів (слухачів) у вищій військовій школі на всіх ієрархічних рівнях навчання дозволить:

визначитися з пріоритетами наскрізного цілеутворення на всіх етапах підготовки майбутніх військових фахівців, як головного фактора педагогічної системи ВВНЗ;

здійснити системний, комплексний підхід до планування, організації та здійснення процесу навчання на основі освітніх стандартів, системи самонавчання, добитися оптимальної узгодженості всіх складових цього процесу та як наслідок, – підвищити його ефективність;

покращити управління освітнім процесом, самоуправління особистісним розвитком тих, хто навчається, прогнозування, проектування та діагностику педагогічного та самоосвітнього процесу;

забезпечити цільову та практичну єдність навчання, виховання, розвитку курсантів (слухачів), психологічну підготовку їх до майбутньої військової служби;

ширше застосовувати сучасні інформаційні системи на основі комп'ютерної, відео- та аудіотехніки, різноманітні технічні засоби;

підсилити мотивацію, самомотивацію навчання, особистісну відповідальність курсантів (слухачів) за результати навчальної праці, стимулювати розвиток їх творчого мислення;

сформувати індивідуальний стиль мислення, спілкування, діяльності;

набути навичок прийняття рішень у широкому спектрі військово-професійних задач та нетрадиційних ситуацій.

На основі викладеного визначимо основоположні засади технології особистісно орієнтованої підготовки курсантів (слухачів):

гуманоцентрична спрямованість на загальнолюдські світові цінності;

пріоритет індивідуальності, самобутності особистості як суб'єкту пізнання та навчання;

оптимальне поєднання соціально визначеного та індивідуального, навчання та учіння;

розвиток особистості курсанта (слухача) як замкнутий процес оволодіння, самооволодіння нормативною діяльністю та трансформації власного суб'єктного досвіду;

проектування, конструювання військово-освітнього процесу зі спрямуванням на індивідуальну навчальну діяльність курсантів (слухачів) із засвоєння визначених нормативних, варіативних програмних та особистісно визначених вимог на основі внутрішніх потреб;

реалізація у військово-освітньому процесі особистісного досвіду та можливостей курсантів (слухачів);

педагогічне співробітництво учасників військово-освітнього процесу;

адекватність матеріального-технічного забезпечення потребам ефективного навчання, самонавчання курсантів (слухачів);

діагностичність розвитку курсантів (слухачів) на всіх етапах навчання, динамічне коригування педагогічної діяльності.

Аналіз найістотніших ознак педагогічної технології, узагальнення педагогічних досліджень у галузі педагогічних технологій дають змогу запропонувати інноваційну модель структури технології особистісно орієнтованої підготовки курсантів (слухачів).

Новизна її полягає в цілісному підході до особистісно орієнтованої навчально-пізнавальної діяльності курсантів (слухачів), який включає в себе особистісну орієнтованість, цілепокладання, втілення змістових характеристик військово-освітнього процесу в організацію його динамічного функціонування, моніторинг досягнення цілей освіти, самоосвіти та відповідне коригування діяльності науково-педагогічних працівників і курсантів (слухачів). У запропонованій моделі інтегративна єдність її компонентів виражається в системі зв'язків та взаємозв'язків, що розкриваються через виділення таких основних складових технології в межах нормативного військово-освітнього процесу та особистісно орієнтованої навчально-пізнавальної діяльності курсантів (слухачів): проєктивно-планувальна, організаційно-процесуальна, контрольна-моніторингова; коригувальна

Проективно-планувальна складова технології особистісно орієнтованої навчально-пізнавальної діяльності курсантів (слухачів): включає: формування діагностичних цілей технології у параметрах очікуваного дидактичного результату (навчальних, самонавчальних; виховних, самовиховних; розвивальних, саморозвитку; психологічної підготовки до професійної діяльності); планування вивчення нормативного та особистісно визначеного змісту та структури навчання, самонавчання на основі освітньо-професійної програми, програм навчальних дисциплін, тематичних планів, розкладу занять, науково-методичного та навчально-методичного забезпечення, додаткової програми самонавчання, особистісного плану роботи як складової загального особистісного плану роботи курсанта (слухача). Формування діагностичних цілей у цьому процесі є відповідальною задачею, від якої залежить результативність дидактичного

процесу та підготовки курсанта. Під результативністю в даному випадку розуміємо ступінь досягнення цілей навчання, самонавчання, трансформованих у систему військово-професійних знань, умінь, навичок, які мають бути сформовані та розвинені у майбутніх військових фахівців.

Організаційно-процесуальна складова технології особистісно орієнтованої навчально-пізнавальної діяльності курсантів (слухачів) включає: всебічне вивчення (самовивчення) особистості курсанта (слухача); створення мотиваційної та самомотиваційної компоненти для навчально-пізнавальної діяльності; створення оптимальних умов для ефективного функціонування особистісно орієнтованої навчально-пізнавальної діяльності курсантів (слухачів), задоволення їх потреб; застосування різноманітних форм, методів самонавчання з оптимальним використанням усього комплексу заходів у процесі планових занять та особистісно орієнтованої навчально-пізнавальної діяльності курсантів (слухачів).

Контрольно-моніторингова складова, як цілеспрямована дія, в системі підготовки військових фахівців містить такі основні функціональні складові: встановлення нормативів у формі показників результативності всіх ключових компонентів військово-освітнього процесу як об'єкту управління; вимірювання фактично досягнутих результатів якості підготовки; облік результатів; порівняння фактичних показників із нормативно заданими та прийняття відповідних управлінських рішень для досягнення поставлених цілей і включає:

1. Контроль (самоконтроль) засвоєння змісту навчання:

адекватність цілям та завданням навчання – відповідність змісту та форм контролю призначенню військових фахівців, змісту та формам їх діяльності;

об'єктивність – оцінка якості знань, умінь, навичок (компетенцій), виключення при цьому суб'єктивних факторів;

індивідуальність – виявлення ступеню засвоєння змісту навчання кожним слухачем та курсантом окремо;

всебічність – спрямованість контролю на знання теоретичних положень, їх розуміння, вміння творчо застосувати знання на практиці, здатність до логічного мислення;

системність – контроль, у тому числі модульний, засвоєння всього змісту навчання, а не окремих його фрагментів.

2. Моніторинг якості підготовки військових фахівців:

здійснення моніторингової діяльності на різних ієрархічних рівнях;

науково-методичне забезпечення моніторингової діяльності;

узагальнення відзвітів з військ на випускників;

аналітична діяльність.

Коригувальна складова технології особистісно орієнтованої підготовки військових фахівців передбачає коригування, самокоригування як нормативного військово-освітнього процесу, так і системи навчально-пізнавальної діяльності тих, хто навчається (зворотний зв'язок), шляхом

внесення змін до проєктивно-планувальної, організаційно-процесуальної та контрольної-моніторингової складових цієї інтегральної структури.

До основних елементів, які мають коригуватись, слід віднести такі:

- рівень та діагностичність цілепокладання у військово-освітньому процесі;
- система потреб і мотивів діяльності суб'єктів військово-освітнього процесу;
- умови функціонування військово-освітнього процесу;
- модель педагогічної та процесуальної діяльності (ефективність навчально-методичної роботи, самостійної роботи);
- уміння конструювати, планувати навчальні завдання, самостійну роботу у відповідності з інтелектуальними та психофізіологічними можливостями курсантів (слухачів);
- рівень планування самостійної навчально-пізнавальної діяльності, здійснення контролю, самоконтролю;
- співвідношення реального характеру впливу викладача на курсантів (слухачів) із загальногуманістичними та демократичними принципами взаємодії (суб'єкт-суб'єктні відносини);
- алгоритми викладацької діяльності, індивідуальна система засобів педагогічної дії, діяльності курсантів (слухачів);
- система педагогічного контролю, комплексність засобів педагогічного впливу;
- ступінь і повнота інформаційного, навчально-методичного забезпечення пізнавальної діяльності курсантів (слухачів), використання навчальної і наукової літератури;
- ефективність військово-наукової та науково-дослідної роботи;
- матеріально-технічне та дидактичне забезпечення.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Технологія особистісно орієнтованої підготовки військових фахівців має відтворюватись тими, хто навчається, у межах нормативно-детермінованого та особистісно орієнтованого військово-освітнього процесу у ВВНЗ. При цьому слід урахувати, що технологія опосередковується властивостями та якостями особистості майбутнього військового фахівця. Вибір та ефективне запровадження найбільш оптимальної технології значною мірою залежить від аналітичного і водночас проєктивно-конструктивного стилю мислення курсантів (слухачів), їх досвіду, умінь самостійної організації навчально-пізнавальної діяльності, волі, наполегливості, всебічних умов військово-освітнього процесу, матеріально-технічного, фінансового та інформаційного забезпечення.

Розробка та впровадження технології особистісно орієнтованої навчально-пізнавальної діяльності курсантів (слухачів) у військово-освітньому процесі ВВНЗ має сприяти розвитку у них домінуючих мотивів творчої діяльності – досягнення результату, корисного для практики та подальшого розвитку військово-наукових досліджень, набуття нових знань та

навичок, потрібних для творчої професійної діяльності, здатності до наукової роботи, вміння керувати особовим складом, бажання самоствердитися у формуванні себе як особистості, придбання вагомого потенціалу для активної служби та оптимістичного творення власного життя. Водночас, викладене потребує внесення змін до нормативно-організаційної, змістової, процесуальної та інших складових військово-освітнього процесу, що має стати предметом подальших досліджень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Богданова І.М. Технології в освіті: теоретико-методологічний аспект: [монографія] / І.М. Богданова. – Одеса: ТЕС, 1999. – 146 с.
2. Беспалько В.П. Слагаемые педагогической технологии / В.П. Беспалько. – М.: Педагогика, 1989. – 192 с.
3. Долженко О.В. Современные методы и технология обучения в техническом вузе: [метод. пособие] / О.В. Долженко, В.Л. Шатуновский. – М.: Высш. шк., 1990. – 191 с.
4. Кларин М.В. Педагогическая технология в учебном процессе: Анализ зарубежного опыта / М.В. Кларин. – М.: Знание, 1989. – 80 с.
5. Приходько Ю.І. Особистісно-орієнтована самостійна робота як новий етап у еволюції поглядів на її природу / Ю.І. Приходько // Збірник наукових праць “Вісник Національної академії оборони України. – К.: МО України, НУОУ. – 2010. – № 5(18). – С. 77–84.
6. Смолюк І.О. Педагогічні технології: дослідження соціально-особистісного аспекту / І.О. Смолюк. – Луцьк: Вежа, 1999. – 224с.
7. Талызина Н.Ф. Технология обучения и ее место в педагогическом процессе / Н.Ф. Талызина // Советская высшая школа. – 1977. – № 1(17). – С. 94–95.
8. Технологии обучения в системе высшего и послевузовского профессионального образования: Психолого-дидактический справочник преподавателя высшей школы / Пидкасистый П.И., Фридман А.М., Гарунов П.И. – М.: Педагогическое общество России, 1999. – С. 216–268.
9. Янушкевич Ф. Технология обучения в системе высшего образования / Ф. Янушкевич / Пер. с польского О.В. Долженка. – М.: Высш. шк., 1986. – 135 с.

REFERENCES

1. Bogdanova, I.M. (1999). Tehnologiyi v osviti: teoretiko-metodologichnij aspekt: [monografiya] [Technologies in education: theoretical and methodological aspects]. Odesa: TES, 146 (in Ukrainian).
2. Bepalko, V.P. (1989). Slagaemye pedagogicheskoy tehnologi [Components of pedagogical technology]. M.: Pedagogika, 192 (in Russian).
3. Dolzhenko, O.V., Shatunovskij, V.L. (1990) Sovremennye metody i tehnologiya obucheniya v tehničeskom vuze: [metod. posobie] [Modern methods and technology of training at a technical college]. M.: Vyssh. shk., 191
4. Klarin, M.V. (1989). Pedagogicheskaya tehnologiya v uchebnoy procese: Analiz zarubezhnogo opyta [Pedagogical technology in the educational process: Analysis of foreign experience]. M.: Znanie, 80 (in Russian).
5. Prihodko, Yu.I. (2010). Osobistisno-oriyentovana samostijna robota yak novij etap u evolyuciyi poglyadiv na yiyi prirodu [Personality-oriented independent work as a new stage in the evolution of views on its nature]. Zbirnik naukovih prac “Visnik Nacionalnoyi akademiyi obroni Ukrayini. K.: MO Ukrayini, NUOU, 5(18), 77–84 (in Ukrainian).
6. Smolyuk, I.O. (1999). Pedagogichni tehnologiyi: doslidzhennya socialno-osobistisnogo aspektu. [Pedagogical technologies: research of social-personal aspect]. Luck: Vezha, 224 (in Ukrainian).

7. Talyzina, N.F. (1977). Tehnologiya obucheniya i ee mesto v pedagogicheskom processe [Technology of teaching and its place in the pedagogical process]. Sovetskaya vysshaya shkola, 1(17), 94–95 (in Russian).

8. Pidkastyj, P.I., Fridman, A.M., Garunov, P.I. (1999). Tehnologii obucheniya v sisteme vysshego i poslevuzovskogo professionalnogo obrazovaniya: Psihologo-didakticheskij spravochnik prepodavatelya vysshej shkoly. [Technology of education in the system of higher and postgraduate vocational education]. M.: Pedagogicheskoe obshestvo Rossii, 216–268 (in Russian).

9. Yanushkevich, F. (1986). Tehnologiya obucheniya v sisteme vysshego obrazovaniya [Technology of education in the system of higher education] / Per. s polskogo O.V. Dolzhenka. M.: Vyssh. shk., 135 (in Russian).

РЕЗЮМЕ

Юрий Приходько,

кандидат педагогических наук, доцент
Национальный университет обороны Украины
имени Ивана Черняховского

Технологические аспекты личностно ориентированной подготовки военных специалистов с высшим образованием

В статье исследуется проблема технологии личностно ориентированной подготовки специалистов в высших военных учебных заведениях. Обосновываются актуальность исследуемой проблемы, ее сущность и основные принципы. Предложено интегративную инновационную модель личностно ориентированной подготовки военных специалистов в пределах нормативного военно-образовательного процесса и личностно ориентированной учебно-познавательной деятельности курсантов (слушателей) с такими составляющими: проективно-планирующая, организационно-процессуальная, контрольно-мониторинговая, корректирующая.

Ключевые слова: технология, подготовка военных специалистов, модель, проектирование, организация, мотивация, контроль, самоконтроль, корректирование.

SUMMARY

Yuri Pryhod'ko,

Candidate of Pedagogic Sciences, Associate Professor
National Defence University of Ukraine named
after Ivan Cherniakhovskyi

Technological aspects of personality-oriented training of military specialists with higher education

***Introduction.** The humanistic approach to education involves overcoming one of the main disadvantages of the high school – its depersonalization. The basis of the implementation of this approach is the educational technologies of personality-oriented orientation which are becoming more and more important. At the same time, this problem is considered, for the most part, within the institutional, normatively-deterministic system of training specialists and did not find extensive coverage in personality-oriented education.*

***Purpose.** Substantiation of technological aspects of personality-oriented training of military specialists with higher education.*

***Methods.** The system of general scientific and special methods of theoretical (analysis of scientific literature on the studied problem, systematization, generalization of materials, content*

analysis) and empirical research (monitoring of military specialists, use of diagnostic tools, etc.).

Results. The importance and essence of the problem under study is shown. The definitions of pedagogical technology, teaching technology are analyzed. Author's definition of pedagogical technology and technology of personality-oriented training of military specialists with higher education is given. Principles and basic principles of personality-oriented training of military specialists, factors that will increase the effectiveness of training military experts have been substantiated. An innovative model of the technology structure of personality-oriented training of military specialists is proposed, which includes the following components: projective-planning; organizational and procedural; control-monitoring, corrective.

Originality. For the first time the principles are formulated and the innovative model of the technology structure of personality-oriented training of military specialists is presented. Its implementation in the Military-Educational Process of the higher military educational institutions should help increase the effectiveness of the training of military specialists.

Conclusion The implementation of the proposed technology involves making changes to the normative-organizational, substantive, procedural and other components of the educational process of the higher military educational institutions, which should become the subject of further research.

Key words: technology, training of military specialists, model, design, organization, motivation, control, self-control, adjustment.